

Handläggare
Gunvor Nordström-Liiv

Datum
2103-12-03

Diarienummer
ALN-2013-0045.30

Äldrenämnden

Slutrapport projekt Minneslotsen

Kontoret för hälsa, vård och omsorg föreslår äldrenämnden besluta

att godkänna föreliggande rapport,

att ge kontoret i uppdrag att permanenta Minneslotsen i enlighet med kontorets förslag.

Ärendet

Vård & bildning har, på uppdrag av kontoret för hälsa vård och omsorg (HVK), i projektform utvecklat ett komplement till befintligt demensvårdsstöd för personer som nyligen fått diagnosen demenssjukdom eller är under utredning. Verksamheten har bedrivits på Storgatans träffpunkt.

Projektet, som startade 1 november 2012, har drivits med statliga stimulansmedel. Projektet skulle ha avslutats 2013-12-31. Den slutrapport som beskriver projektets resultat nådde dock HVK först den 3 december. Projektet har därför förlängts till den 31 mars 2014 för att äldrenämnden ska kunna ta del av slutrapporten och fatta beslut om huruvida projektet ska permanentas eller avslutas. Förlängningen kostar inte nämnden något eftersom de projektmedel som har avsatts räcker under de tre månader projektet förlängs.

Projektets syfte är att ge personer med nyligen diagnostiserad demenssjukdom eller pågående utredning, möjlighet att i en naturlig neutral miljö "landa" i sin situation. Projektet syftar vidare till att ge personer som insjuknat i demenssjukdom och är i en tidig fas av sjukdomen kompetent stöd och bemötande i en vardaglig miljö. Projektet är också behjälpligt med att lotsa personer vidare till andra förebyggande stödfunktioner.

Slutrapporten visar att projektet har uppnått sitt syfte och varit framgångsrikt. Kontoret föreslår därför att projektet permanentas. Slutrapporten föreslår en tätare koppling mellan Minneslotsen och befintlig verksamhet, t ex anhörigcentrum och träffpunkterna. Kontoret delar den uppfattningen och föreslår därför att Vård & bildning ges i uppdrag att permanenta och inlemma projekt Minneslotsen i den redan befintliga verksamheten. Kostnaden uppskattas till ca 300 000 kr på helårsbasis. I 2014 års budget har medel motsvarande nio månaders drift reserverats för ändamålet om nämnden fattar beslut om att permanenta verksamheten.

Inga-Lill Björklund
Direktör

Handläggare
Kerstin Lundström/Anna Quennerstedt

Datum
2013-11-26

Diarienummer
SVB-2013-3480

Slutrapport Projekt Minneslotsen – utvecklingsmöjligheter vid eventuell permanent verksamhet

Bakgrund

Vård & bildning, Öppna- och förebyggande insatser har av kontoret för hälsa vård och omsorg fått i uppdrag att i projektform utveckla ett komplement till befintligt demensvårdsstöd för personer som nyligen fått diagnosen demenssjukdom eller är under utredning. Organisatoriskt tillhör projektet Anhörigcentrum.

Projektet drivs med statliga stimulansmedel från 1 november 2012 till och med 30 juni 2013. Projektet har därefter fått utökade projektmedel i första hand året ut. Medlen kommer att räcka ett par månader in på 2014, i samband med att ett tilläggsprojekt för stöd kring finsk minneslåda har tillkommit.

Projektledare är Kerstin Lundström, sjuksköterska med vidareutbildning psykiatri och gerontologi, samt drygt 40 års erfarenhet inom demensområdet. Projektledaren arbetar halvtid.

Syfte och mål

Syftet är att ge personer med nyligen diagnostiserad demenssjukdom eller pågående utredning, möjlighet att i en naturlig neutral miljö "landa" i sin situation. Projektet vill ge personer som insjuknat i demenssjukdom och är i en tidig fas av sjukdomen kompetent stöd och bemötande i en vardaglig miljö. Detta för att kunna lotsa vidare till andra förebyggande stödfunktioner.

Utifrån uppdragat behov kom projektet även att vända sig till personer som upplever minnesproblem och känner oro. Målsättningen var att initiera arbetssätt och upprätta en träffpunkt/mötesplats, som ingår i Öppna insatser. Verksamheten utgör riktade insatser för såväl personer som fått demensdiagnos och är i tidigt skede av sin sjukdom, som personer med ovan nämnda minnesproblem. Vård & bildning ville skapa en miljö där man kan testa och se sina behov i ett tidigt skede för att behålla och eventuellt återfå förmåga att ta itu med sin livssituation. Denna utveckling av Minneslotsens verksamhet har också bidragit till att en del personer tagit beslut att genomgå undersökning vid landstingets Minnesmottagning för att få besked om man drabbats av demenssjukdom.

Projektet slutredovisas utifrån tidsperspektiv initialt men tillförda stimulansmedel räcker ett par månader in på 2014. Rapporten fokuserar därför både på resultat som hittills har uppnåtts

och på utvecklingsmöjligheter och behov som tydligt uppdragats under den period som projektet hittills har pågått.

Genomförda insatser:

- Projektet har uppfyllt syftet att fånga upp en hel del personer som misstänker att de kan ha en begynnande demenssjukdom. Detta genom att projektledaren, med bred kunskap om demenssjukdomar finns på en plats, Träffpunkt Storgatan 11, där många personer strömmar igenom. Dessutom har projektledaren föreläst på flera av träffpunktens pensionärsföreningars arrangemang/aktiviteter.
- Tidigt demenssjuka kommer in i en vardaglig miljö för att landa i sin situation, ta en kopp kaffe och fråga om sina läkemedel. Man har sedan vågat lyfta sina problem och då kunnat få tips för att lösa vardagssituationer. Både den enskilde och närstående har kunnat få information om sjukdomen.
- I ett skåp på träffpunkten finns en pärm med viktig information kring demens - sjukdom och tips om många praktiska lösningar på problem. Där hittar man också kognitiva hjälpmedel. Här finns böcker och filmer att låna eller titta på, där personer med demenssjukdomar själva berättar om sina symtom, förmedlar tips för vardagen och hur livet förändrats.
- Projektledaren har också varit ute på ett flertal informationstillfällen/föreläsningar på övriga träffpunkter, olika pensionärsgupper mm och fått gott gensvar.
- Vårdinnan själv, på träffpunkten, har lärt sig mycket kring minnesproblematik och kan fånga upp och hänvisa till Minneslotsen och informera om när projektledaren finns på plats.
- Projektledaren är också handledare till en aktivitetshandledare som arbetar med "Finsk Minneslåda verksamhet". Den är avsedd för personer i ordinärt boende och personer på vård- och omsorgsboenden där enskilda behöver verksamheten på finska och personal inte kan finska. Handledningen och Minneslådan bekostas av äldrenämndens finska förvaltningsmedel.

Minneslotsens mål och framtida arbete vid en ev. permanent verksamhet.

I projektuppdraget framgår att verksamheten ska rapporteras till äldrenämnden som sedan ska besluta om projektet kan övergå till permanent verksamhet. Nedan ges en beskrivning på varför en fortsatt verksamhet är värdefull.

- Mycket mer finns att göra för att förstärka och sprida verksamhet och kunskap till bland annat fler träffpunkter och uppnå en större spridning över kommunen, i syfte att fånga upp personer med begynnande demenssjukdom. Att inte fortsätta verksamheten skulle innebära ett kännbart avbrott av en verksamhet som kommit att uppskattas och önskas av många.
- Minneslotsens verksamhet är unik i Sverige. Den ökar allmänbildningen, är naturligt uppsökande eftersom den finns där personer allmänt vistas. Minneslotsen kommer naturligt i kontakt med personer som upplever kognitiva problem. Det är då möjligt att pusha de som har behov att söka läkare för viktig utredning och behandling.

- Minneslotsens kompetens behöver hålla hög och bred nivå eftersom personerna som kommer, ibland har psykiska eller andra fysiska sjukdomar i botten, som också kan ge kognitiva problem. Alla cirka 15 olika demenssjukdomar som går att kliniskt särskilja idag har lite olika symtombild. Svar på frågor och förslag på andra sjukdomar det kan röra sig om förutom demens, lugnar många som upplever sämre kognitiva förmågor. En del vill t.ex. ha hjälp med vad de ska säga till sin minnessvage anhörig som vid ett läkarbesök låter trovärdig och i det läget inte visar symtom som den enskilde och anhörig brottas med i sin vardagssituation.
- Som framtida utvecklingsområden ser vi en tätare koppling av Minneslotsen med befintlig verksamhet inom Anhörigcentrum och träffpunkter. Det skulle ge ökad bredd och en komplett helhet inom området. Minneslotsen kan då ingå som en naturlig del i alla informationsinsatser som ges bl. a. av Anhörigcentrum.
- Minneslotsens verksamhet skulle kunna bli inledningen på en kedja som ger stöd i alla faser till personer med minnesproblematik och demenssjukdomar och stöd för deras anhöriga. Minneslotsen kan skicka familjer vidare till demensvårdsutvecklare för återkommande hembesök, fortlöpande utökat stöd, studiecirklar för den som diagnostiserats och anhöriga. Samarbete med anhörigkonsulenter, Äldreombudsmannen, Landstingets Minnesmottagning samt uppsökande hembesöksverksamhet kan utökas.
- Ett bra samarbete med medarbetare på träffpunkterna byggs upp. Personalen på träffpunkterna utbildas i att se tidiga tecken. Exempel: Vad är det personer uppvisar som börjar få minnesproblem? Hur vågar/kan jag som träffpunktspersonal ta upp frågan? Vad finns det för stöd att ge och var kan den enskilde och närstående få stöd?

I förlängningen skall personalen kunna se och fånga upp personer som skulle behöva träffa en professionell person inom området, som Minneslotsen.

En fördel med att finnas på samma ställe där Minneslotsen finns för närvarande, är att enskilda och närstående vet var de kan hittas. Uppsala kommun har cirka 35 000 personer över 65 år varav 4 500 personer är över 85 år. 19 000 av dem är kopplade till UPS via sina föreningar. Eftersom man nu känner igen sig på Träffpunkten Storgatan 11, torde det vara av vikt att Uppsalas pensionärer vet att Minneslotsen fortfarande finns kvar där. Mot detta som bakgrund ser Vård & bildning det lämpligt att ha cirka 1 - 1,5 fast dag per vecka kvar med Minneslotsen som permanent verksamhet. Det är möjligt att även fortsättningsvis använda sig av samma lokal som upplåts idag för detta ändamål.

Utbildad träffpunktspersonal kan hänvisa personer med minnesproblematik. Med den utvecklingen kan Minneslotsen i sin tur alternera mellan fler träffpunkter och komma närmare enskilda som också bor mer perifert. På så sätt får kunskapen spridning i kommunen.

- Hjälpmedelsskåp skulle kunna introduceras och finnas på fler träffpunkter. Minneslotsparmar med information och tips, som kontinuerligt uppdateras likaså. På sikt är det också vettigt att upplåta och inreda ett speciellt rum, enligt modell "Silviahemmets minneshjälpmedelsrum", på Anhörigcentrum. Avsikten är att förevisa kognitiva hjälpmedel och tips som förenklar vardagen för personer med demenssjukdom och dess anhöriga. Plats för detta finns dock inte i nuvarande lokaler.

Andra utvecklingsområden i samverkan mellan Minneslotsen och Anhörigcentrums demensvårdsutvecklare, är den målgrupp som insjuknar i yrkesverksam ålder. Alzheimerföreningen i Sverige räknar med att cirka 20 000 personer mellan 30 och 65 år har en demenssjukdom, d.v.s. lika många som har Parkinsons sjukdom. Cirka 300 000 mobbas på jobbet enligt Arbetsmiljöverket. Ett stort antal personer med tidig minnesproblematik finns inom denna grupp. Många får felaktigt diagnosen, utbrändhet.

Socialstyrelsen har i sin utredning under hösten 2013, konstaterat att varannan person med minnesproblematik inte blir utredd när de besöker sin vårdcentral. Det finns också behov av kvalificerat stöd till barn/tonåringar med demenssjuka föräldrar. Frågorna från denna grupp är många. Några exempel ges här: Kommer jag också att få denna sjukdom? Varför är mamma så arg? Hur ska jag kunna hjälpa mamma? Kan du komma och prata med min lärare

Bilaga

Sammandrag ur delrapport Minneslotsen juni 21013.

Anna Quennerstedt
Enhetschef Anhörigcentrum

Kerstin Lundström
Projektledare

Bilaga 1

Sammandrag av aktiviteter och statistik ur tidigare delrapport**Genomförda och pågående aktiviteter t.o.m. maj 2013**

Projekt Minneslotsens Öppettider är torsdagar 10.00 – 19.00 och fredagar 13.00 – 16.00 .

Tisdag eftermiddagar finns projektledaren för Minneslotsen ofta i caféet och minglar, svarar på frågor och visar lämpliga kognitiva hjälpmedel.

I pärmen ”Minneslotsen” finns flikar med information. Några exempel: i pärmen:

- Hur går en minnesutredning till och var görs den?
- Risk- och friskfaktorer att drabbas
- Vardagsjuridik
- Demensinformation på olika språk
- Forskning
- Tips för att underlätta vardagen
- Bilder på minneshjälpmedel

En frågelåda har satts upp i foajén där man kan lägga frågor anonymt. Svar som har allmänt värde kan sättas in i ovan nämnda pärm. Vill man bli uppringd kan man lämna telefonnummer i frågelådan

Böcker och filmer finns att låna, där personer med demenssjukdomar själva berättar om sina symtom och hur livet förändrats.

Statistik hittills

130 personer har haft samtal med projektledaren, varav 80 personer ca1 timme och övriga kortare samtal. 11 personer har lotsats till landstingets Minnesmottagning. Av dessa har 7 varit på Vårdcentral och förklarats friska.

Minneslotsen har haft kortare informationstillfällen, 5-10 minuter om projekt i cirklar/grupper på Träffpunkt Storgatan 11, vid 26 tillfällen. Cirka 460 personer har deltagit. Bland grupperna kan nämnas Sverigefinska språk- och kulturföreningen, Vision, Senioruniversitetets italienska grupp, olika datakurser, Uppsala Parkinsonförening, sektionen kvinnor med Parkinson, SPF och PRO.

